

Levens

Beschouwelijke

Vakken

Een toelichting...

Inhoud

Meer dan ooit.....	4
Interlevensbeschouwelijke competenties	6
Anglicaanse godsdienst.....	7
Islamitische godsdienst	8
Israëlitische godsdienst	10
Niet-confessionele zedenleer	12
Orthodoxe godsdienst	14
Protestants-evangelische godsdienst.....	16
Rooms-katholieke godsdienst	18
Levensbeschouwelijke Vakken	20

Meer dan ooit...

Eenieder heeft het recht op vrijheid van gedachte, van geweten en van godsdienst; dit recht sluit de vrijheid in van godsdienst of van overtuiging te veranderen, alsmede de vrijheid, zijn godsdienst of zijn overtuiging te belijden, alleen of gemeenschappelijk, zowel in het openbaar als in eigen kring, door middel van onderwijs, praktijken, eredienst en ritus.

Artikel 18 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Beste ouders

Het is de droom van ieder van u dat uw dochter of zoon zich mag ontplooien tot een fijn mens die in staat is later zijn eigen weg te gaan. Het hoeft geen betoog dat in deze boeiende tijd de verwezenlijking van die droom een hele opdracht inhoudt.

Meer dan ooit biedt onze maatschappij de kinderen en de jongeren een waaier van kansen. Het lijkt voor opvoeders een enorme uitdaging hen kennis te laten maken met fundamentele menselijke waarden en hen een visie op het goede leven te helpen ontdekken.

U staat er gelukkig niet alleen voor om deze opvoedingsdroom waar te maken. Zoveel mensen in de school zetten zich dag aan dag in voor de groei en de ontwikkeling van de eigen identiteit van uw dochter of zoon. Essentieel bij dit uitbouwen van de persoonlijkheid is ook het verwerven van een eigen levensvisie. Een levensbeschouwing met een eigen profiel maakt immers deel uit van ons mens-zijn. Wetenschappelijk is inderdaad bewezen dat mensen met een doordachte levensbeschouwing bijdragen tot een meer humane en tolerante maatschappij.

Een kind, een jongere ontwikkelt zo'n levensvisie vooral in de intieme kring van het gezin. Maar ook de school draagt haar steentje bij tot de groei en ontwikkeling van die persoonlijke levensvisie. Als ontmoetingsplaats met anderen en als oefenplaats voor dialoog en communicatie is de school de ideale plaats om een leer- en leefgemeenschap uit te bouwen als voorbereiding op de toekomstige samenleving.

De ervaring van pluralisme in het maatschappelijk leven en denken veroorzaakt bij de jongeren de vraag naar begeleiding, naar situering, naar historische verdieping, naar specifieke levensbeschouwelijke duiding en zingeving.

Pluralisme staat niet enkel voor verdraagzaamheid, maar veeleer voor het begrijpen en houden van datgene wat de zin van het bestaan van eenieder uitmaakt.

Soms staat pluralisme synoniem voor : «alles kan en alles heeft waarde» en uiteindelijk heeft dan niets meer waarde.

De levensbeschouwelijke vakken kunnen niet zomaar ondergebracht worden in één gemeenschappelijk 'grijs' vak. De levensbeschouwing met haar eigen profiel maakt immers deel uit van het mens-zijn. Elke levensbeschouwing geeft niet alleen kleur aan het eigen zijn maar draagt bij tot de rijkdom en de uitstraling van de samenleving.

In Vlaanderen kunnen ouders kiezen tussen verscheidene levensbeschouwelijke vakken:

- Anglicaanse godsdienst
- Islamitische godsdienst
- Israëlitische godsdienst
- Niet-confessionele zedenleer
- Orthodoxe godsdienst

- Protestants-evangelische godsdienst
- Rooms-katholieke godsdienst

De vakken godsdienst of niet-confessionele zedenleer beogen samen met alle andere vakken een mensgerichte, menswaardige maatschappij op te bouwen, die gekenmerkt wordt door een voortdurende zorg voor een gezonde geest in een gezond lichaam en waarbij niet de mensen maar de relaties tussen de mensen onderling de hoekstenen zijn van de samenleving.

Meer dan ooit... willen wij in deze school gestalte geven aan een opvoedingsproject waarbinnen kinderen en jongeren uitgedaagd worden om te groeien in menselijke waarden en om een eigen levensovertuiging in respect en verdraagzaamheid uit te bouwen met anderen.

Meer dan ooit... zijn de levensbeschouwelijke vakken hierbij een noodzakelijke oefenplaats voor humanisme, pluralisme en zingeving.

De keuzevakken godsdienst en niet-confessionele zedenleer vertrekken vanuit de eigen levenservaring om zichzelf en de andere beter te begrijpen, te situeren, te aanvaarden, te dienen. Dit onderricht mondt uit in een levenshouding en een levensstijl. Elke levensbeschouwing geeft kleur aan een eigen visie op de mens en het samenleven en stelt een inzicht voor over mens en wereld.

In de volgende bladzijden van deze brochure kunt u kennismaken met de specifieke aanpak en inhoud van deze levensbeschouwelijke vakken.

Interlevensbeschouwelijke competenties

Sinds 2012 werden 'interlevensbeschouwelijke competenties in het kader van dialoog en samenwerking tussen levensbeschouwingen op school' verplicht voor alle levensbeschouwelijke vakken. De erkende instanties en vereniging ondertekenden samen met de minister voor onderwijs en vorming en de voorzitter van het Vlaamse parlement een akkoord om 'dialoog en samenwerking' in projecten uit te werken en in de lessen toe te passen.

Net als andere schoolvakken werken de levensbeschouwelijke vakken mee aan de ontwikkeling van de leerling tot een volwassen en gelukkige persoonlijkheid die een eigen bijdrage aan de samenleving kan leveren.

Heel belangrijk in de ontwikkeling van kinderen en jongeren is dat zij een eigen levensbeschouwelijke identiteit opbouwen om interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD) en/of interlevensbeschouwelijk samenleven (ILS) mogelijk te maken. In de (al dan niet) onderscheiden levensbeschouwelijke vakken wordt op open en positieve manier de persoonlijke levensbeschouwing verduidelijkt én over de andere levensbeschouwingen gesproken met respect.

Een levensbeschouwelijke identiteit ontwikkelt zich ook door ontmoeting met andere levensbeschouwingen. De ontmoeting met relevante vertegenwoordigers van andere levensbeschouwingen brengt de levensbeschouwelijke eigenheid op bewuster niveau. De ontdekking van o.m. verschillen en gelijkenissen nodigt de leerling uit zichzelf te plaatsen op levensbeschouwelijk vlak.

Om deze ontmoeting te bevorderen werden 'interlevensbeschouwelijke competenties' samen gesteld die in alle levensbeschouwelijke vakken aan bod komen. Elke levensbeschouwing nodigt zijn leerlingen uit elkaar te ontmoeten, om levensbeschouwelijke thema's te beluisteren en te bespreken.

In alle leerplannen van de levensbeschouwelijke vakken worden op diverse wijzen de begrippen 'eigenheid' en 'dialoog' met elkaar in spanning gebracht. Ze worden gekoppeld aan vaardigheden en attitudes als dialoog, openheid, ontmoeting, tolerantie. Bewustzijn van de levensbeschouwelijke veelheid in de samenleving en respect voor elke mens zijn belangrijke uitgangspunten. Alle levensbeschouwelijke vakken werken op eigen wijze aan de link tussen de eigen levensbeschouwing en de andere erkende levensbeschouwingen in de samenleving. Leerlingen worden vanuit hun levensbeschouwelijke eigenheid uitgedaagd tot dialoogbereidheid en dialoogbekwaamheid.

Je kunt het document en de uitleg raadplegen op: <http://ilbc-op-school.weebly.com/>

Al 500 jaar maakt de *Church of England* (Anglicaanse Kerk) deel uit van het christelijke getuigenis in België. Als deel van de “Ene Heilige, Katholieke en Apostolische Kerk” baseren wij ons geloof en ons onderwijs op de Heilige Schrift, de vroege universele geloofsbelijdenissen en de getuigenissen van de Kerkvaders.

Hoewel de *Church of England* slechts een kleine gemeenschap is in België, is ze ondertussen een gevestigd onderdeel van het religieuze landschap. Bovendien hebben Anglicaanse gezinnen de mogelijkheid om hun kinderen het godsdienstonderwijs te laten volgen dat met hun geloof overeenstemt.

Het leerplan voor Anglicaans godsdienstonderwijs (AGO) is bewust aangepast aan het geringe aantal leerlingen dat verspreid zit over heel Vlaanderen en Brussel en aan het feit dat leerlingen in de meeste gevallen niet hun hele onderwijstraject in dezelfde school uitzitten. Dit leerplan richt zich bovendien tot onderwijs aan kleine groepen en zelfs individuen. Verder houden leerkrachten rekening met leerlingen die op eender welk punt in het programma instappen zodat deze leerlingen geen achterstand oplopen of cruciale leerstof missen doordat de

leerstof op een actieve en attractieve manier aangeleerd wordt.

Ons leerplan AGO is universeel in zijn respect voor het kerkelijk jaar en voor de liturgische elementen die aan bod komen terwijl er ook nadruk ligt op het levend houden van de Bijbelse vertellingen. De lessen worden gegeven door gekwalificeerde leerkrachten AGO die de leerstof op een kindvriendelijke manier overbrengen. De Anglicaanse Godsdienst tracht gezonde jongeren te vormen die hun steun en vertrouwen vinden in het Bijbelse verhaal en zich op die manier verbonden voelen met een kerk die door dialoog zinvol met jongeren omgaat en die hen door middel van het geloof steun biedt in een snel veranderende wereld.

Naast het leerplan AGO komen ook de competenties van interlevensbeschouwelijke dialoog en samenleven aan bod. Met deze competenties willen wij ook de identiteit van de andere levensbeschouwelijke vakken van binnenuit leren kennen.

Leerplan: www.anglicaneducation.org

Contact : education@anglican.be

Islamitische godsdienst

Het Nederlandse woord «godsdienst» duidt op een veel nauwer begrip dan het woord ervoor in het Arabisch : din (dien), dat tegelijkertijd ook levensleer, ethiek, cultuur en richtlijnen voor sociaal en politiek gedrag inhoudt.

Islamitisch onderwijs wordt aangegeven met het woord irshad (irsjàad), dat onderwijs betekent in de zin van leiding, instructie, het wijzen van de juiste weg.

Het voorstel van leerplan voor islamitische godsdienst van de Executieve van de Moslims van België, is gebaseerd op de “Aanzetten tot een leerplan islamitisch godsdienstonderwijs in de basisschool” van het Nederlandse Instituut voor leerplanontwikkeling.

Voorafgaandelijk is het van belang te stellen waarom godsdienstonderwijs aan moslimkinderen gegeven dient te worden. Op grond daarvan kan men bepalen wat de kinderen in de lessen geleerd moet worden. Tenslotte kan men ingaan op de manier waarop hen iets aangeleerd moet worden : het 'hoe'

Het belang van islamonderricht aan moslimkinderen:

- opdat kennis van belangrijke geloofspunten aan de volgende generatie overgedragen zou worden
- opdat de kinderen zouden leren dat de islam goed is voor hen, hen iets te bieden heeft
- opdat de kinderen later in staat zouden zijn de “bronnen” te raadplegen en zo hun kennis van de islam te verbeteren

Inhoud van het islamonderwijs in Belgische scholen houdt o.a. volgende punten in:

- inzicht verwerven in de islamitische geloofsleer, de geloofspraktijk en de zedenleer
- een aantal Qorân-soera's uit het hoofd leren (kennen), voornamelijk i.v.m. de uitvoering van het gebed en plaatsaanduiding in de Qorân
- morele principes leren die voor hen ook in West-Europa van belang zijn
- leren hoe regels uit de Qorân en Soenna (leefregels van de Profeet) -de belangrijkste bronnen- worden herleid
- de basis van het Arabisch schrift leren

Gezien de beperkte tijd voor het godsdienstonderwijs op de openbare scholen, zal het niet mogelijk zijn de kinderen veel Qoerân-Soera's uit het hoofd te leren verklanken.

Basisbronnen voor het geven van islamitisch godsdienstonderwijs:

In het islamitisch godsdienstonderwijs spelen de volgende bronnen een grote rol:

- de Qorân (het geopenbaarde woord van God)
- de Hadies (het woord en het voorbeeld van de Profeet Mohammed), zoals overgeleverd door betrouwbare personen in iedere generatie

Didactiek in het islamonderwijs:

De Qorân en de Hadies geven aanwijzingen voor een heel scala aan didactische methoden waaronder observatie, persoonlijke ervaring en leren van andermans ervaring, overdenking, beredenering en vergelijking.

- **observatie:** nauwkeurige waarneming, wordt in de de Qorân aangegeven als een manier om te leren van de natuur en van de nalatenschap van vergane culturen
- **overdenking:** het in gedachte houden van een onderwerp en de verschillende aspecten ervan mentaal beschouwen. Een Arabische term ervoor is 'fikr', wat in de Qorân gebruikt wordt zowel in de betekenis van inzichtelijk denken als meditatie

- **beredeneren:** het toepassen van logisch denken, ‘drikr’: een rationeel en rechtlijnig proces waarmee zaken en ontwikkeling helder worden belicht, wat het mogelijk maakt ze in categorieën in te delen
- **vergelijking:** met iets dat al bekend is, maakt het vaak duidelijker door het inschakelen van de verbeelding, waardoor soms in één klap een inzicht ontstaat in het totaalbeeld van het gegeven onderwerp
- **ken-organen:** die in de Qorân genoemd worden zijn: ‘bašar’, het gezichtsvermogen (ook het overdrachtelijke “inzicht”), ‘caql’, het verstand (de rede) en ‘qalb’, het hart (orgaan van intuïtieve en holistische kennis). Al deze “organen” zijn even zoveel instrumenten voor het verkrijgen van kennis en zullen het best in combinatie met elkaar gebruikt kunnen worden. Dan werken inzicht, rede en intuïtie samen ter wille van de verbreding en verdieping van kennis.

De leerdoelen voor de verschillende leeftijdsgroepen worden steeds verdeeld over de volgende onderwerpen:

- Geloofsleer (°Aqieda)
- Geloofspraktijk (Fiqh)
- Karaktervorming (Achlaaq)/zedenleer
- Leven van de Profeet (Siera)

Deze onderwerpen omvatten de hoofddoelen van het onderwijs. Andere algemene doelen, i.c. het leren van Qorân-Soera’s en Aya’s, het verklanken van het Arabisch schrift en het herleiden van regels uit Qorân en Soenna kunnen als subdoelen in de lessen onderwezen worden.

Aan de hand van het hoofdonderwerp van de les (aangegeven in het leerplan) wordt bepaald welke Qorân-Soera’s (verzen) worden geleerd en welke regels in de les worden behandeld aan de hand van Qorân en Soenna.

Er is nog maar weinig Nederlands lesmateriaal voorhanden. Ook ontbreken er aanwijzingen voor didactische benadering, werkvormen en les-/leermateriaal.

Een lesprogramma voor islamitisch godsdienstonderwijs zou de volgende onderwerpen kunnen omvatten:

- ontstaan van de islam
- Qorân en Hadiesverzamelingen
- de religieuze wetgeving, eventueel met begrippen als ‘wâdjib’ (verplicht),

‘mustahab’ (voorkeur), ‘halâl’ (geoorloofd), ‘makrûh’ (afkeurenswaardig) en ‘harâm’ (verboden)

- de rituele voorschriften voor gebed, vasten, bedevaart en religieuze belasting
- persoonlijke hygiëne in navolging van de Profeet
- omgangsvormen
- geestelijke verdieping
- morele vraagstukken
- Daarbij zal de theorie moeten aansluiten bij reële problemen die kinderen en jongeren ondervinden, zodat ze de islam leren zien als een hulp bij het oplossen van problemen in de huidige samenleving en het herkennen van prioriteiten

Doelstellingen:

- Kennis nemen uit de bronnen van de islam en inzicht krijgen in de manier waarop in verleden en heden geloofsregels uit de bronnen zijn herleid
- Kennis en inzicht verwerven in centrale thema’s volgens de bronnen van de islam aan de hand van de relatie God-schepping-mens en de relatie God-mens
- Het aanleren van de wijze waarop de islamitische wetenschappen en de menswetenschappen met elkaar verbonden kunnen worden, met behulp van moderne methodes van onderzoek, zoals de analytische, kritische en historische methodes
- Kennis en inzicht krijgen over het gebruik van de islamitische wetten en regels en de consequenties ervan
- Wetten en regels ten behoeve van de aanbedding van Allah
- Wetten en regels ten behoeve van de omgang van de mens met zijn medemens

Moderne problemen:

Op basis van de Qorân en de Hadies een standpunt verdedigen inzake ‘ecologie’, ‘euthanasie’, ‘overbevolking’, ‘doodstraf’, ‘nationalisme’, ‘rechten van de mens’...

Leerplan islamitische godsdienst:

Het leerplan islamitische godsdienst voor lager en secundair onderwijs, evenals enkele voorbeelden van lesvoorbereidingen zijn te raadplegen op de website van de Executieve van de Moslims van België: www.embnet.be

Ouderwets, zei u...?

Ouderwets, de universaliteit van de joodse bijbel?

Ouderwets, het pluralisme van de moeder van alle huidige g'bsdiensten?

Ouderwets, de sociale wetten ter bescherming van de kansarmen of een verplichte rustdag?

Ouderwets, de eerste milieuwet aan Adam gegeven, die de tuin van Eden moest bewerken en bewaren (Genesis II, 15) ?

Ouderwets, de wetten van hygiëne met de spijswetten of de besnijdenis?

In geen geval! Wie de basisideeën van het jodendom bestudeert, zal merken hoe modern ze eigenlijk zijn.

In de lessen Israëlitische g'bsdienst willen wij uw kinderen iets vertellen over het joodse leven en de joodse wetten.

Wat is het jood zijn? Wat is het jodendom?

Het jodendom is een geopenbaarde leer: G'd heeft zich op de berg Sinai aan de kinderen van Israël, de nakomelingen van Abraham, geopenbaard door aan het joodse volk een leer te geven, de thora, die - volgens traditionele berekening - 613 geboden bevat. Deze geboden bepalen de betrekkingen van de mens tot G'd, de houding van de mens tegenover zichzelf en van de mens tot zijn naaste. Deze wetten omvatten zowel metafysische als rituele en morele voorschriften. De gemeenschap van Israël wordt in de traditie het " Volk van het boek " genoemd. Dit boek - de in het Hebreeuws *geschreven* thora - is aangevuld met de *mondelijke* thora, die eerst mondeling overgeleverd en later

opgetekend werd, gedeeltelijk in het Hebreeuws en gedeeltelijk in het Aramees. Deze thora, die in haar geschreven en mondelinge vorm de bron is van de levenswijze van het joodse volk, heeft tot doel de toekomst van Israël te smeden en de geestelijke toekomst van de hele mensheid te beïnvloeden. Israël heeft inderdaad van G'd de opdracht gekregen alle mensen te brengen tot de erkenning van de enige G'd en tot onderwerping aan de fundamentele morele wetten. Het volk Israël heeft ook de taak de volkeren hoop te geven op een gouden tijdperk van sociale gerechtigheid in vrede, dat de komst van de Messias zal kenmerken.

De eerste plicht van de jood is de geschreven en mondelinge thora te kennen en te bestuderen. Maar de theoretische studie van de thora is geen doel op zich; zij moet de gelovige ertoe brengen de wet die hij bestudeert na te leven: "Groot is de studie van de wet als zij de daad bevordert" leert ons de mondelinge thora. Zelfs de hoogste wetenschap, die van het wezen van G'd, heeft alleen maar waarde als ze bij de Israëliet de wil doet rijzen G'ds deugden na te leven; onze thora leert bijvoorbeeld: "Zoals Hij barmhartig is, wees ook gij barmhartig". Voortdurend moeten wij aandacht besteden aan de volgende traditionele leer: "De g'ddelijke geboden zijn enkel aan de mensen geopenbaard om hen te louteren". Maar om maximaal doeltreffend te zijn, moet het nakomen van de g'ddelijke geboden duurzaam en bestendig zijn.

Pedagogische benadering:

-In de joodse traditie, zoals hierboven kort samengevat, is het bijzonder belangrijk dat de leraars de klemtoon leggen op de overlevering: het geloof wordt doorgegeven van vader op zoon, van leraar op leerling; daarom is het noodzakelijk dat iedere jood zich inspant deze thora te bestuderen en zich aan alle g'ddelijke voorschriften - zowel de rituele als de morele en de collectieve - te onderwerpen.

- Anderzijds moet de leraar de zo bijzondere geestelijke bestemming van het joodse volk naar voren brengen, zo dat de leerling - al is hij kind van het moderne rationalistische denken - daarin de geschiedenis van een aan G'd gewijd volk kan herkennen en beseft dat deze geschiedenis in ons voortleeft en ook na ons verder zal leven. De studie van Israëls geschiedenis van het begin tot op heden is een vak dat bij de leerlingen het geloof in een g'ddelijke bestemming van het volk Israël zal versterken.
- De leraar zal de voorschriften van de schriftelijke en mondelinge Thora aan zijn leerlingen onderwijzen en hen leren deze lief te hebben als middelen tot heiliging van de persoonlijkheid. Hij zal de g'ddelijke geboden onderwijzen, voor zover dat binnen het tijdsbestek van de godsdienstlessen mogelijk is; hij zal een keuze moeten maken volgens het kennispeil van zijn leerlingen.
- Daar zowel de schriftelijke als de mondelinge thora en haar traditionele verklaringen in het Hebreeuws geschreven zijn, zal de leraar - in de mate van het mogelijke - trachten deze taal te onderwijzen om de bijbelse teksten in hun originele talen te kunnen benaderen.
- De leraar zal door voorlezen, verhalen, gezangen, enz. een sfeer scheppen die bij de jongeren de wens zal doen opkomen, zich aan de voorschriften van de thora te onderwerpen: diegene die de relaties tot G'd bepalen (kennis van G'd, liefde voor G'd, onderwerping aan G'd, navolging van G'd), diegene die de plichten jegens onszelf bepalen (eerbied voor onze persoon, zelfbeheersing, meditatie, studie van de thora, gebeden), diegene die de Israëliet aan andere mensen bindt, zowel individueel als collectief (gemeente, organisatievormen, volk, mensheid).

In het kort zal het onderwijs de verschillende aspecten van het jodendom benaderen: feesten, traditie, g'dsdienst, gebeden, Hebreeuws, geschiedenis, opvoeding tot burgerzin. Gezien de verscheidenheid van de religieuze voorbereiding van de kinderen die ons toevertrouwd zijn, is het ons onmogelijk om een gezamenlijk programma, voor allen geldig, te bepalen; wij zullen er ons dus tevreden mee stellen de leraars enkele aanbevelingen en aanduidingen te geven die een minimum van kennis vertegenwoordigen.

Vandaag wordt aanvaard dat wie niet gelooft toch een volwaardige burger en mens is met een eigen levensbeschouwing. De vrijzinnig humanistische levensbeschouwing beantwoordt de fundamentele levensvragen: hoe wil ik leven? hoe moet ik met anderen omgaan? wat is geluk? wat is het goede leven? wat is een rechtvaardige samenleving?

Humanisten vertrekken vanuit de waardigheid van mensen. Vrijzinnigen vinden daarenboven dat we ons beter laten leiden door ons verstand en onze ervaring om tot een goede levenshouding of samenleving te komen. Wij vinden de vrijheid om vragen te stellen en de zaken op alle terreinen te onderzoeken uitermate belangrijk. Wij denken dat de wetenschap ons hierbij kan helpen.

Vrijzinnige humanisten beweren niet dat mensen almachtig zijn. Er zijn heel wat zaken die we niet weten en niet kunnen. Maar mensen zijn niettemin aangewezen op zichzelf, ook al denken en handelen ze binnen de grenzen van hun mogelijkheden. We aanvaarden geen dogma's en zijn altijd bereid om nieuwe informatie te onderzoeken.

Vrij ons verstand gebruiken, levenswijsheid vergaren en in dialoog treden met anderen, zijn de essentiële vaardigheden om ons leven te sturen.

Vrijzinnigen zijn niet per definitie gekant tegen elke traditie. We laten ons in ons

zoeken naar antwoorden eveneens inspireren door het verleden. Niemand van ons vindt alles opnieuw uit. Maar wat ons als traditie wordt aangereikt, vanuit welke bron ook, willen we kritisch kunnen toetsen op zijn waarde en waarheid.

Niet-confessionele zedenleer is een moraal die niet steunt op een godsdienst. Het is een levensbeschouwelijke vak dat de principes van een vrijzinnig humanisme in praktijk brengt.

De leraar niet-confessionele zedenleer helpt de leerlingen zelfstandig te leren denken en handelen.

Het is daarom belangrijk dat de leerlingen in deze lessen aan het woord komen en in dialoog met anderen nadenken over zichzelf en de wereld. Het is verrijkend om te luisteren naar wat leeftijdgenoten over een thema zeggen en samen na te gaan op welke verschillende manieren een probleem kan worden benaderd. In een gesprek kunnen ze dan de zaken op een rij zetten, duidelijkheid voor zichzelf scheppen en inzicht verwerven.

De leraar stimuleert de leerlingen om een onderzoekende houding aan te nemen. Hij brengt hun het nodige enthousiasme en zelfvertrouwen bij zodat ze voor hun opvattingen durven uitkomen en samen met anderen de zaken willen bekijken.

Vrij onderzoek is belangrijk. We moeten bereid blijven onze meningen te onderzoeken. Wetenschap is hierbij een belangrijk hulpmiddel omdat ze rekening houdt met feiten en rationeel te werk gaat. Maar naast feiten is het even belangrijk om waarden te leren beoordelen zodat we bewuste keuzen maken.

We zijn niet zelfstandig omdat we een eigen mening hebben. Iedereen heeft wel een mening. Belangrijk is dat we kritisch en bewust met onze meningen omgaan. Hoe zijn we tot onze meningen gekomen? Wat is hun degelijkheid? We moeten willen

luisteren naar anderen en ons kunnen inleven in hun situatie. We moeten ook onszelf in vraag durven stellen. Daarom moet iedereen aan het woord kunnen komen en moeten we ons kunnen laten overtuigen door goede argumenten van anderen. Leren omgaan met tegenspraak, verdragen dat er andere meningen bestaan, compromissen kunnen sluiten, zijn de vaardigheden die we nodig hebben om in de beste omstandigheden samen te leven.

Gelijkwaardigheid, verdraagzaamheid en solidariteit zijn de basiswaarden in de lessen niet-confessionele zedenleer.

Als individu hebben we nood aan anderen. We zijn niet enkel bezorgd om onszelf. Meeleven met anderen betekent in de praktijk dat we ook voor een ander kunnen opkomen en zorgen. Model staat een democratische samenleving die de rechten van de mens respecteert. We leren de leerlingen omgaan met conflicten en anderen te respecteren.

Niet-confessionele zedenleer is dus niet enkel theorie, ze is ook gericht naar de praktijk

Verdraagzaamheid betekent niet dat we alles goed vinden. Wie alles relativeert, kiest niet meer. Dialogeren over waarden is een manier om ons in het leven te oriënteren en zo te werken aan onze persoonlijkheid.

Op een vrije manier leren we de leerlingen zin te geven aan hun leven

Welke plaats heb ik in de kosmos? Wat is een zinvol leven? Hoe ga ik om met verdriet en verlies? Hoe word ik gelukkig? Zulke vragen gaan vaak samen met belangrijke momenten in ons leven. Op deze vragen bestaan verschillende antwoorden maar we kunnen ze niet uit de weg gaan. Wat onze relatie met de natuur betreft, zullen sommigen onder ons de natuur belangrijk vinden omdat ze nuttig is voor de mens. Maar anderen kunnen een gevoel van verbondenheid, ontzag of bewondering hebben voor natuur en kosmos.

De lessen niet-confessionele zedenleer trachten mensen te vormen:

- die creatief blijven zoeken en de dialoog met anderen aangaan in vrijheid en met respect voor alle medemensen;
- die actief deelnemen aan het maatschappelijk leven, niet bang zijn voor verantwoordelijkheden en bijdragen tot verdraagzaamheid en solidariteit.

Orthodoxe godsdienst

De orthodoxe kerk is één van de drie hoofdvormen van het historisch christendom.

De orthodoxe kerk probeert zo getrouw mogelijk de boodschap, vervat in de openbaring, na te leven. De orthodox gelovige leeft vanuit de overtuiging dat God in de mens de aanleg voor het eeuwige leven heeft neergelegd namelijk waar geschreven staat dat de mens het beeld van God is. Dit is in de mens de drang naar het absolute, het verhevene, het schone, weg van het begrensde, het middelmatige.

De kerk en haar leer kunnen dus niet alle vragen beantwoorden, alle oplossingen aanbieden. De kerk en haar leer pogen de mens te verlichten om de realiteit te interpreteren vanuit die openbaring.

Zo heeft de kerk doorheen haar traditie een conciliair erfgoed opgebouwd, waarvan zichzelf – als gemeenschap van gelovigen – de eerste zichtbare realiteit is van een vernieuwende mensheid. Binnendringen in dit mysterie van de kerk kan slechts door in geest en waarheid te beantwoorden aan de openbaring. Zo ontwierp de kerk een taal in architectuur en decoratiekunst, in gezangen en ritueel, in theologie en mystiek, samengebundeld in een christelijke cultus.

Zo is de orthodoxe kerk van nature een liturgische kerk. Deze realiteit wordt uitgedrukt in haar kerkelijk en liturgisch jaar. De vele liturgische diensten en de byzantijnse ritus introduceren de mens in het leven van de geest.

De mens verlangt door deze taal de schoonheid die redt te realiseren en zo in dialoog te komen met de waarheid, bron van alle schoonheid, liefde, verhevenheid, volmaaktheid, zachtheid, vrede en vergevingsgezindheid. Dit veroorzaakt de uitbouw van een innerlijk leven, een spiritueel leven, dat het individu, de medemens, samenleving en cultuur voedt en richting geeft.

De orthodoxe kerk vecht niet voor het behoud van een leer, een moraal; zij vecht voor de mens. Hoe kan het eeuwige leven een unieke gebeurtenis worden in het leven van de mens? Het zaadje mens moet sterven om te ontkiemen in een volheid van een verheerlijkt, vergoddelijkt leven.

De orthodoxe godsdienst als levensbeschouwing is het zich laten opnemen in het observeren van het leven. Dit beschouwen gebeurt vanuit de ervaring met de realiteit alsook door het verwerven van kennis om deze ervaring nog beter te situeren. Dit beschouwen stelt een visie voor over mens en wereld. Het onderricht moet uitmonden in een levenshouding, een attitude, een praxis.

LEERPLAN ORTHODOXE GODSDIENST

Lager Onderwijs : het wekken van verwondering

Het leerplan is cyclisch opgesteld; elke graad vormt een afgerond geheel en herneemt voor een groot deel de leerstof van de vorige graad.

Het is aan de leerkracht om creatief om te gaan met het leerplan wanneer een leerling halverwege een graad insteekt of duidelijk het "voorwerk" van een vorige graad mist.

Wel wordt de doelstelling die specifiek rekening houdt met de ontwikkelingsfasen van de kinderen, in acht genomen.

Het programma geeft duidelijk het verband aan met het algemeen jaarthema.

Er wordt naar gestreefd zoveel mogelijk te visualiseren en thema's uit te drukken in doe-activiteiten, naast de meer traditionele cognitieve en affectieve vaardigheden. Het geheel beoogt een attitude waarbij de leerlingen hun leven inrichten naar de door hen verworven vaardigheden.

Secundair Onderwijs : het wekken van een metafysisch reveil

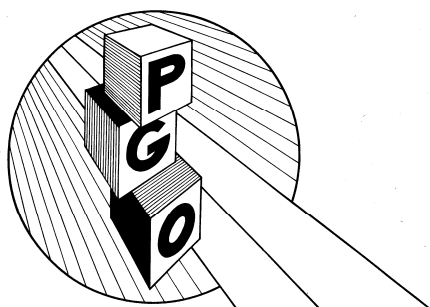
Het leerplan voorziet de continuïteit te verzekeren met het leerplan lager onderwijs. Orthodoxie versus moderniteit vormen het voorwerp voor de uitbouw van een persoonlijkheid, gekenmerkt door een kerkelijke maturiteit.

De diverse maatschappelijke gebeurtenissen en schoolactiviteiten worden gevolgd om desgevallend een standpunt te geven, om desgevallend vakoverschrijdend te werken. Er wordt ten stelligste vermeden een levensbeschouwelijke vorming te geven los van het reële leven.

In de drie graden komen zowel een historische, een bijbelse als een elementair theologische benadering aan bod : aandacht voor de leer over de mens of antropologie met inbegrip van de vele aspecten van het existentieel avontuur van onze jonge mensen, geschetst vanuit het wereldbeeld en gesitueerd binnen de domeinen van de ethiek en de ecologie.

Naast het gebruik van verantwoord didactisch materiaal, tijdsbanden en overzichten, laat de leerkracht de leerlingen aan zelfstudie en onderzoek doen via de moderne media.

Het leerplan staat ten dienste van het godsdienstonderwijs van onze kinderen. Dit onderwijs is ingekaderd in het reguliere onderwijs en vormt er een integraal onderdeel van. Vanuit de invalshoek 'levensbeschouwing en moraal' draagt het bij tot de ontwikkeling van de kinderen op het niveau van affectie, cognitie en attitude.

Groeien naar volwassenheid ...

Het protestants godsdienstonderwijs wil kinderen en jongeren helpen bij hun groei naar volwassenheid en bij hun hele persoonlijkheidsontwikkeling.

Het is de bedoeling dat ze antwoorden vinden op de grote levens- en zingeving-vragen en dat ze goed maatschappelijk leren functioneren.

... op grond van onze basisnormen en waarden ...

Protestants-evangelische christenen zien de bijbel als richtsnoer voor heel het leven. Jongeren krijgen dan ook een gedegen bijbelkennis als basis mee: wij willen hen leren op grond van de bijbelse boodschap op een positief kritische en constructieve wijze deel te nemen aan het maatschappelijk leven en daarin tekens van Gods Koninkrijk op te richten.

Niemand kan eromheen dat de bijbel de bron is van de normen en waarden in onze westerse samenleving.

Jongeren mogen aangesproken, geboeid en geïnspireerd worden door Gods Woord. Ze leren dat de bijbel aanzet tot het maken van een doordachte, persoonlijke geloofskeuze ten aanzien van de boodschap van en het getuigenis over God en Jezus Christus. Ze kunnen daarbij openheid, eerbied en liefde voor God ontwikkelen.

... staan in een traditie ...

' **Protestantse godsdienst**' biedt een **protestants-evangelisch** godsdienstonder-

richt in de lijn van de 'reformatie' of 'kerkhervorming'.

De 'reformatie' kreeg duidelijk vorm in het begin van de 16de eeuw.

De westerse christelijke kerk was verworpen tot een autoritair machts-instituut in plaats van een gemeenschap van gelovigen.

Reformatoren als Luther en Calvijn - en velen met hen - wilden terugkeren naar een zuiver bijbels christendom, dicht bij de mensen.

Wat in de kerkelijke traditie daarmee niet strookte, werd verworpen.

De kerkhervormers wilden geloven terug een zaak

van persoonlijke keuze en overtuiging maken.

Kerkdiensten moesten dus in de volkstaal en niet in het Latijn gehouden worden.

Iedere gelovige moest de bijbel zelf in zijn eigen taal kunnen lezen.

De hervormers hadden niet de bedoeling om een eigen kerk te stichten.

Ze wilden de kerk van binnenuit veranderen maar kwamen in botsing met de gevestigde orde en werden uit de kerk gezet.

Ook in Vlaanderen kreeg de 'hervorming' snel zeer veel aanhang maar ze werd door een genadeloze repressie uitgeroeid of verjaagd.

Slechts enkele kleine groepen overleefden.

Bouwen op een stevig fundament

Eén en ander weerspiegelt zich natuurlijk in de lessen protestantse godsdienst:

Centraal staat de bijbel, het woord van God, als richtsnoer voor geloofsleer en leven.

Kinderen en jongeren mogen ontdekken hoe in de bijbel en in de geschiedenis mensen zich door God geroepen wisten om op weg te gaan naar een rijk van vrede en gerechtigheid, naar Gods toekomst.

Daarom wordt in de lessen protestantse godsdienst getracht de leerlingen een grondige bijbelkennis bij te brengen zodat ze in staat zijn de grote lijnen en de unieke betekenis van de bijbelse boodschap voor

hun persoonlijke geloof en leven te ontdekken.

Openheid, verscheidenheid en respect

De lessen protestantse godsdienst staan open voor alle leerlingen.

Binnen het protestantisme is er een rijke schakering aan strekkingen. In de lessen PGO wordt er, waar mogelijk, aangesloten bij de geloofsopvoeding die kinderen en jongeren van thuis meekrijgen, rekening houdend met hun eigenheid en achtergrond. Leerlingen wordt ook respect aangeleerd voor mensen met een andere overtuiging. Daarom kan ook vakoverschrijdend samengewerkt worden met andere levensbeschouwelijke vakken.

In het spoor van de reformatie is een brede waaier van kerken, groepen en bewegingen ontstaan, meestal bekend als 'protestants' en 'evangelisch'.

Ook al zijn er verschillen, allemaal stellen ze de bijbel centraal als enige bron van waaruit het christelijk geloof geformuleerd wordt.

Kerkelijke traditie is slechts waardevol als ze met de bijbel overeenstemt.

Het hoogste gezag inzake geloofsvragen ligt dan ook niet bij een kerkelijke hiërarchie, kerkelijk leergezag, een kerkleider of onveranderlijke dogma's.

Door de eeuwen heen heeft de bijbelse boodschap mensen aangesproken en geboeid. Voortdurend heeft men getracht

om de bijbel toe te passen in actuele situaties.

In het protestants godsdienstonderwijs zijn mensen van diverse protestants-evangelische kerken werkzaam. Respect voor de overtuiging van de leerlingen en hun ouders staat centraal. Het interkerkelijk samengesteld Comité PGO - dat de algemene verantwoordelijkheid draagt - de leerkrachten en de inspectieleden zetten zich samen in om aan het protestants godsdienstonderwijs een kwaliteitsvolle invulling te geven.

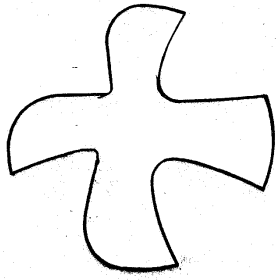
Kindgericht

Zoals de bijbel, benadert ook het protestants godsdienstonderwijs de mens als totaliteit. Kennis en inzicht moeten uitgroeien tot een levende ervaring, waarin cognitieve, emotionele en motorische vaardigheden worden aangesproken en ontwikkeld. Er wordt zoveel mogelijk gezocht naar aansluiting bij en toepassing in de leefwereld van de leerlingen. De lessen worden pedagogisch-didactisch verantwoord uitgewerkt.

De leerkrachten staan in de meestal kleine klasgroepen dicht bij de leerlingen en hun leefwereld. Ze reiken bouwstenen aan die een stevige basis kunnen vormen voor de christelijke levensbeschouwing van de leerlingen.

Protestants Godsdienstonderwijs?

Degelijk bijbels christelijk onderwijs!

Verwachtingen...

Misschien hoopt u dat uw zoon of dochter leert zelfstandig en kritisch na te denken. U wenst dat uw kind een persoonlijke levensvisie ontwikkelt? Misschien bent u ervan overtuigd dat onze westerse samenleving sterk doordrongen is van de christelijke cultuur. U wil dat uw zoon of dochter het christendom leert kennen? Misschien herkent u zich in een aantal essentiële menselijke waarden uit het evangelie? U wil dat uw kind vanuit die waarden opgevoed wordt? Misschien bent u van huis uit katholiek? U wenst dat uw zoon of dochter tijdens de lessen meer verneemt over de katholieke geloofsvisie?...

Een eigen weg ontdekken...

Wanneer u uw kind inschrijft voor de cursus r.-k. godsdienst, doet u dit waarschijnlijk om heel uiteenlopende motieven...

Elke levensbeschouwing geeft kleur aan een eigen visie op de mens en het samenleven. In de les r.-k. godsdienst geven de vele vragen, twijfels en ervaringen van kinderen en jongeren richting en vorm aan onze lessen.

*Hoe word ik gelukkig ?
Welke toekomst heb ik ?
Heeft onze wereld een toekomst ?
Wie wil ik worden ?
Wat is er voor mij belangrijk in het leven ?
Twijfelen anderen ook ?..*

*Mijn vriend is gestorven ? Kan er wel een God bestaan als hij dit toelaat ?
Waarom is er zoveel lijden ?
Mag alles wat kan ?
Hoe kunnen we ons verzetten tegen onrecht ?
Waarom geven mensen soms alles op om anderen te helpen ?..*

Wie was Jezus van Nazareth ? Waarom voelen zoveel mensen over de hele wereld zich ook nu nog geboeid en geraakt door Jezus?

*De bijbel... is dat niet iets voor naïevelingen ?
Kunnen die verhalen nu nog voor moderne jonge mensen iets betekenen ?
Waarom geloven christenen dat God partij kiest voor de meest kwetsbare mens ?
Wat betekent Gods nabijheid in het leven van mensen ?...*

Deze vragen geven de leerlingen niet zozeer te kennen, maar eerder te denken! We hopen dat de lessen r.-k. godsdienst uw kind groeikansen zullen bieden om zinvol om te gaan met persoonlijke levensvragen. We hopen dat onze lessen zullen bijdragen aan de ontplooiing van uw kind tot een goed mens, die in staat is later zijn eigen weg te gaan.

Oriëntaties

De meeste mensen hebben nog een beeld van het godsdienstonderwijs zoals ze dat zelf hebben genoten. Dit beeld klopt meestal niet meer met de manier waarop vandaag de dag godsdienstles gegeven wordt. We stellen u de nieuwe aanpak even voor:

eerbied voor de leerling

U verwacht ongetwijfeld dat de godsdienstleerkracht uw kind zal respecteren in zijn eigenheid. Terecht! Wie r.-k. godsdienst volgt, mag zichzelf blijven en zichzelf worden! Leerlingen moeten ruimte krijgen om hun eigen weg te zoeken in het leven.

levensbeschouwelijke groei

De lessen r.-k. godsdienst bieden in de eerste plaats uw kind kansen om te groeien als mens. Tijdens de godsdienstles leert men de innerlijke rijkdom

van het leven ontdekken. Men leert persoonlijk en kritisch nadenken en met de klasgenoten in gesprek gaan. Eigenlijk is de les r.-k. godsdienst een soort werkplaats, waar uw zoon of dochter kans krijgt om een eigen levensbeschouwing te ontwikkelen.

verscheidenheid

We treffen in onze maatschappij heel verschillende levensbeschouwingen en godsdiensten aan. Het is ongetwijfeld uw bedoeling dat uw dochter of zoon respectvol en verdraagzaam leert

omgaan met deze verscheidenheid aan levensvisies. De cursus r.-k. godsdienst gaat uit van deze pluraliteit en nodigt de leerlingen uit hun eigen visie aan andere overtuigingen te toetsen.

christelijk geloven

Tijdens onze lessen brengen we uw kind in gesprek met de rijkdom van het christelijk geloven, zoals het beleefd wordt binnen de katholieke geloofsgemeenschap. Uw dochter of zoon leert op die manier de christelijke levensvisie kennen als een uitdagende boodschap.

De les r.-k. godsdienst nodigt uw dochter of zoon uit om:

- stil te staan bij de eigen levenservaringen, *op verhaal te komen*,
- te luisteren naar wat medeleerlingen en anderen raakt en beweegt om te leven, m.a.w. open te komen voor *het verhaal van anderen*,
- te ervaren hoe *het verhaal van Jezus* een eigen kleur kan geven aan het leven en mensen kan inspireren om intens en goed te leven,
- doorheen dit voortdurende proces van zin zoeken stilaan te groeien naar een eigen verhaal.

Levensbeschouwelijke Vakken

Wenst u meer informatie over de levensbeschouwelijke vakken dan kan dit op de site van het ministerie voor onderwijs en vorming.

Alle info op: <http://www.ond.vlaanderen.be/inspectie/lbv/default.htm>

De adresgegevens van de levensbeschouwingen en van de inspecteurs-adviseurs vind je op: <http://www.ond.vlaanderen.be/inspectie/lbv/adresgegevens.htm>

Daarnaast is er ook nog het nascholingsinstituut vzw dat gezamenlijke studiedagen inricht voor de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken.

Zie hun site: <http://www.everyoneweb.com/nascholinglbv>